

Метаболічні порушення, остеоартроз та спосіб прогнозування його перебігу

Журавльова Л.В., Олійник М.О., Федоров В.О., Сікало Ю.К.

Харківський національний медичний університет, Харків

Мета дослідження. Оцінити вплив метаболічних порушень на клінічні прояви остеоартрозу (ОА) і розробити спосіб прогнозування вираженості ОА залежно від метаболічних показників.

Матеріали та методи. У дослідження, що проводилося на базі КЗОЗ «Обласна клінічна лікарня - центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» міста Харкова, було включено 84 пацієнта (20 чоловіків і 64 жінки) з ОА. Середній вік пацієнтів склав $57,03 \pm 0,69$ років. План обстеження включав: антропометричні показники [індекс маси тіла (ІМТ), обсяг талії (ОТ), обсяг стегон (ОС), співвідношення ОТ / ОС)]; об'єктивну оцінку болю в спокої і при рухах за ВАШ, індекс WOMAC, показники вуглеводного обміну (інсулін (ІРІ), глюкоза (ГКН), HbA1c, індекс НОМА-IR), ліпідного обміну [(рівні загального холестерину (ХС), холестерину ліпопротеїдів низької щільності (ЛПНЩ), дуже низької щільності (ЛПДНЩ), холестерину ліпопротеїдів високої щільності (ЛПВЩ), тригліцеридів (ТГ)]. Рівень HbA1c був $<7,5\%$ у всіх пацієнтів. Всім пацієнтам було проведено рентгенологічне дослідження колінних суглобів. Модель прогнозування сумарного бали за шкалою WOMAC була побудована з використанням показників метаболічних порушень. Найкраща (найбільш точна) модель була отримана з використанням методу побудови дерева регресії з використанням методу CART (Classification And Regression Trees) з вибором правила для зупинки методом FACT з відсотком неklasифікованих спостережень менше 1%.

Результати. При оцінці антропометричних даних пацієнтів з ОА, було відзначено, що значення ІМТ у пацієнтів з ОА становило в середньому $30,07 \pm 0,76$ кг/м². Абдомінальне ожиріння було виявлено у 65,5% пацієнтів (65% чоловіків і 64% жінок). Аналіз показників вуглеводного обміну виявив наявність цукрового діабету 2-го типу у 75% пацієнтів. Ми визначили взаємозв'язок між рівнем ГКН і ІМТ ($r=0,77$; $p<0,05$), ОТ ($r=0,64$; $p<0,05$), ОТ/ОС ($r=0,60$; $p<0,05$), систолічним артеріальним тиском (САД) ($r=0,57$; $p<0,05$), диастолічним артеріальним тиском (ДАТ) ($r=0,53$; $p<0,05$). Рівень HbA1c корелював з ІМТ ($r=0,72$; $p<0,05$), ОТ ($r=0,63$; $p<0,05$), ОТ/ОС ($r=0,64$; $p<0,05$). При аналізі показників ліпідного профілю було відзначено, що дисліпідемія зустрічається у 85% пацієнтів. Статистично значимі взаємовідносини визначалися між рівнем ЗХС і ОТ/ОС ($r=0,52$; $p<0,05$), САТ ($r=0,73$; $p<0,05$), ДАТ ($r=0,59$; $p<0,05$). Було визначено взаємозв'язок ІМТ з показниками ліпідного обміну, а саме: з ЗХС ($r=0,66$; $p<0,05$), ТГ ($r=0,50$; $p<0,05$), ЛПНЩ ($r=0,49$; $p<0,05$). Пряма кореляція спостерігалася між ОТ і збільшенням рівня ХС ($r=0,56$; $p<0,05$), ЛПНЩ ($r=0,37$; $p<0,05$) і ТГ ($r=0,58$; $p<0,05$). Спостерігалася наявність взаємозв'язку між показниками ліпідного і вуглеводного обміну, а саме між ЗХС і ГКН ($r=0,52$; $p<0,05$), HbA1c ($r=0,42$; $p<0,05$), ІРІ ($r=0,45$; $p<0,05$), НОМА-IR ($r=0,52$; $p<0,05$). При аналізі впливу показників метаболічного синдрому на індекс WOMAC найбільш значущі взаємозв'язки були визначені між індексом WOMAC і ОТ ($r=0,48$; $p<0,05$), САТ ($r=0,56$; $p<0,05$), ЛПНЩ ($r=0,35$; $p<0,05$), ТГ ($r=0,24$; $p<0,05$), HbA1c ($r=0,54$; $p<0,05$), тривалістю ОА ($r=0,24$; $p<0,05$). Модель дерева регресії для прогнозування сумарного балу за шкалою WOMAC була побудована на основі характеристик метаболічного синдрому: ОТ, HbA1c, ЛПНЩ, ТГ і значенням САД. Вік пацієнтів і тривалість ОА використовувалися в якості додаткових предикторів тяжкості ОА. Цей метод дозволяє прогнозувати вираженість болю і порушення функції суглоба з ймовірністю 86,1%, тобто визначити кількість балів, які пацієнт отримує за шкалою WOMAC, без проведення опитування, а тільки використовуючи результати додаткових методів дослідження.

Висновок. Наявність значної взаємозв'язку між індексом WOMAC і ОТ, САД, ЛПНЩ, ТГ, HbA1c показало, що метаболічні зміни можуть відігравати значну роль в прогресуванні і ступені вираженості клінічних проявів ОА.